

HELHEDSPAN FOR TRYGGEVÆLDE ÅDAL
DISPOSITIONSFORSLAG
FASE 5

Februar 2012

Udarbejdet af ABSOLUT LANDSKAB for Stevns kommune

FORORD

Dispositionsforslaget er 5. og sidste fase i "Helhedsplan for Tryggevælde Ådal". Dispositionsforslaget bygger på viden fra en landskabsanalyse, borgermøder, borgergrupper, idébog og vision for fremtidens Tryggevælde Ådal.

Dispositionsforslaget angiver forslag til fremtidige tiltag indenfor fire arbejds punkter, som blev formuleret ved visionsmødet den 12. april 2011 i Hårlev hallen.

Arbejds punkterne er:

- Accept af mere vand i ådalen
- Ny organisering og drift af engene
- Offentlighedens adgang
- Formidling af natur- og kulturhistorien

Stevns kommune vil gerne takke alle, som har bidraget konstruktivt til processen med at definere de fremtidige rammer for Tryggevælde Ådals bevarelse og udvikling.

En særlig tak til LAG-Stevns, som har muliggjort udarbejdelse af Helhedsplan for Tryggevælde Ådal ved at støtte projekt økonomisk.

9. december 2011

Forsidefoto af fotograf Anne Schaldemose

INDHOLSFORTEGNELSE

Indledning	5
Proces	5
Oversigtskort	6
Vandet	8
Cowi rapport	8
Cowi konklusioner	10
Ejerforhold og drift	12
Dannelse af forening	12
Driften og vandet	13
Offentlighedens adgang	14
Stier -nuværende og nye	14
Principper for nye stier	15
Ruter i landskabet	18
Kano/kajak	19
Parkering	20
Kulturhistorien	24
Formidling	26
Trykkevælde Huset	26
Nye teknologier	30
Realisering i etaper	31

Foto fra arbejdsgruppemøde i ådalen juni 2011

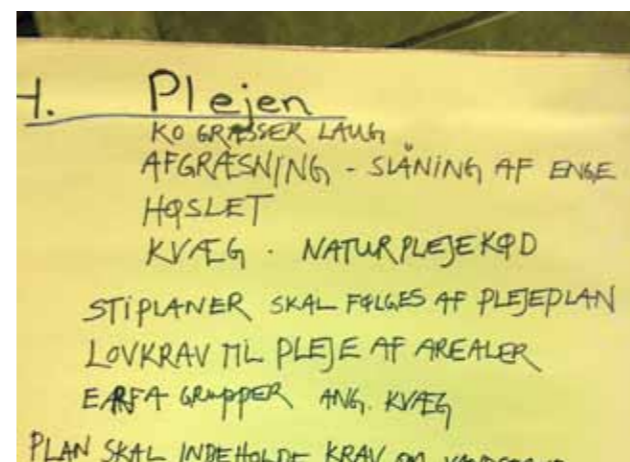

Planche fra borgermøde oktober 2010

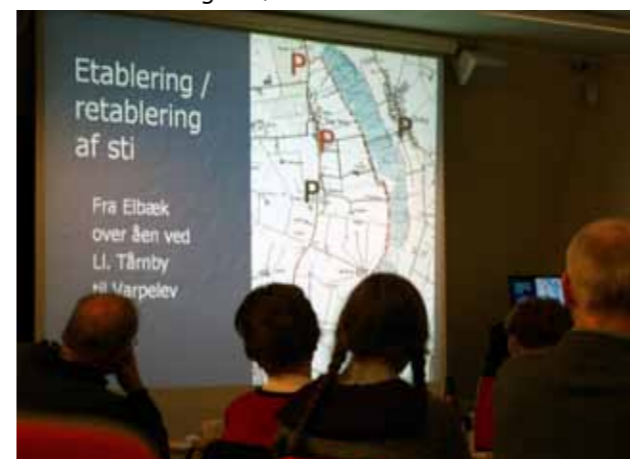

Foto fra fællesmøde i Hårlev hallen januar 2011

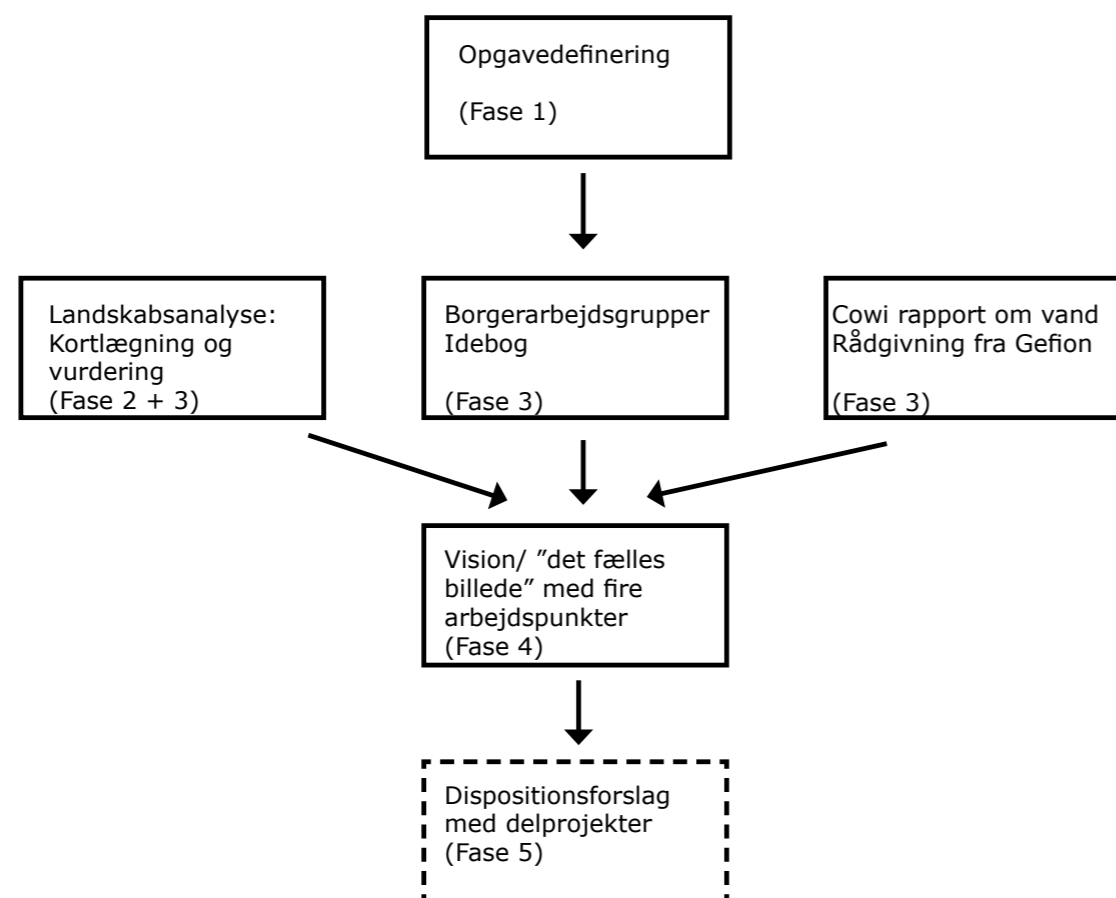

Diagram over processen, der bygger på landskabsanalyse, borgerdeltagelse kombineret med eksterne konsulents bidrag.

Arbejdet med Helhedsplan for Tryggevælde Ådal startede i foråret 2010 med en landskabsanalyse bestående af en kortlægning og vurdering af områdets kvaliteter, udfordringer og potentialer. På baggrund af landskabsanalysen, blev der afholdt et lodsejermøde efterfulgt af et borgermøde i efteråret 2010. Ved borgermødet blev der nedsat 5 arbejdsgrupper bestående af engagerede borgere, som arbejdede med emnerne: lodsejere, plejen, rekreative muligheder, kultur-naturlandskabet og kulturhistorien. Gruppernes arbejde resulterede i en Idébog, som blev præsenteret i foråret 2011. På baggrund af idébogen blev der ved et borgermøde i foråret 2011 besluttet en vision for "det fælles billede" af fremtidens ådal. Visionen indeholdt fire arbejdspunkter, som skulle indgå i fase 5. Arbejdspunkterne er vandet, fremtidig drift, offentlighedens adgang og formidling af kulturhistorien.

I perioden fra visionsmødet i forsommeren til efteråret 2011 har to arbejdsgrupper arbejdet videre med projektbeskrivelser og løsninger til de fire arbejdspunkter. Lodsejergruppen har arbejdet på den fremtidige organisering og drift af engene i ådalen. Den anden arbejdsgruppe har arbejdet videre med rekreative muligheder og formidling, med fokus på en langsgående natur og kulturhistorisk sti og et nyt "Tryggevælde Hus".

Arbejdsgrupperne har været meget vigtige i forhold til at opnå enighed, gensidig forståelse og opbakning i kommunen. Arbejdsgrupperne har arbejdet selvstændigt med kommunen som tovholder. Landboforeningen Gefion med Rikke Sønder som ankerperson har arbejdet sammen med lodsejergruppen.

På baggrund af landskabsanalysen, arbejdsgruppernes bidrag og interne høringer, indeholder dette dispositionsforslag flere konkrete delprojekter, som derved er afslutningen på Helhedsplan for Tryggevælde Ådal.

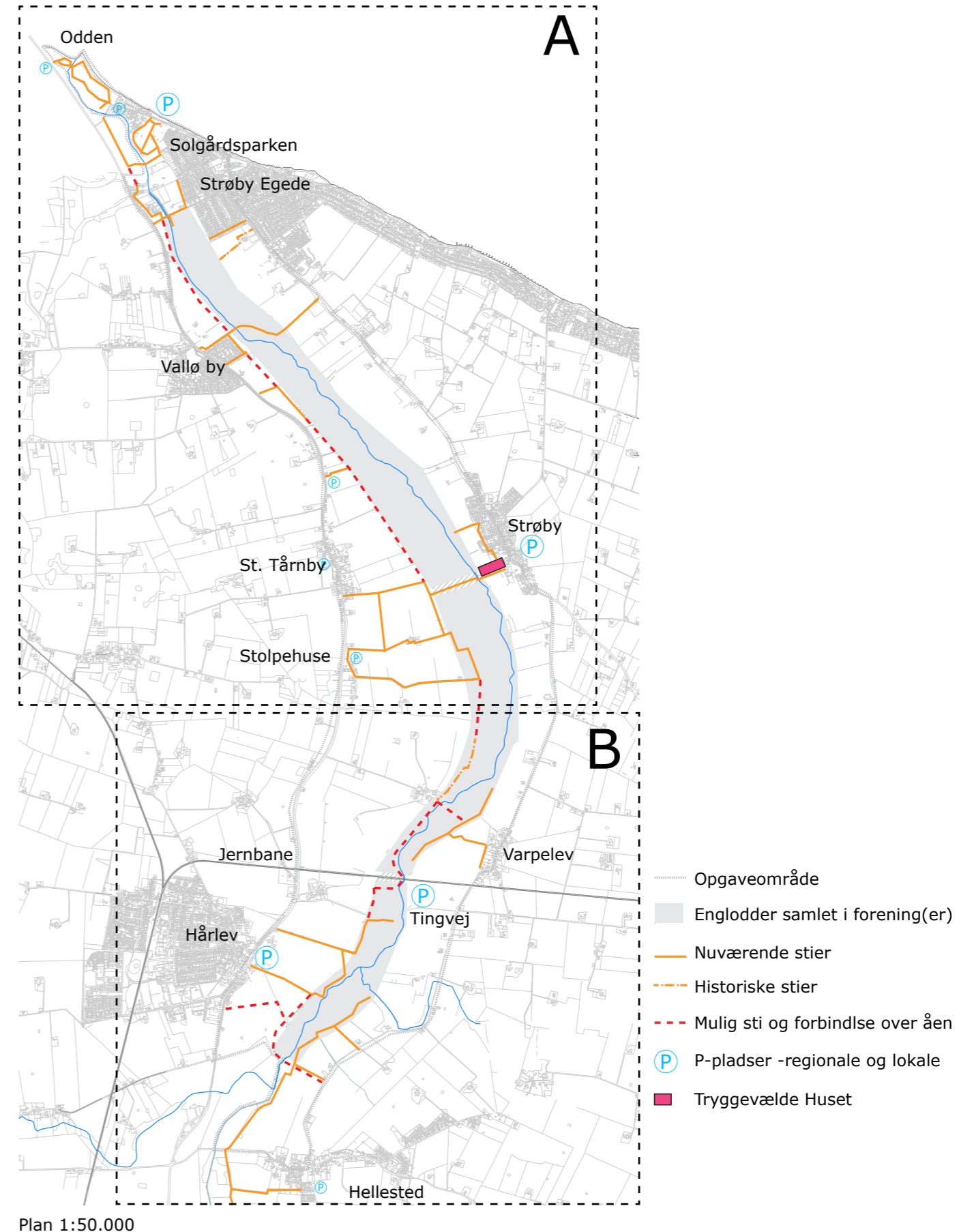
OVERSIGTSPLAN

Rammerne for dispositionsforslaget har været:

- At gøre brug af det lokale engagement og viden
- At bygge videre på den lokale stolthed og ansvarfølelse
- At acceptere vandet som en forudsætning, der ikke kan modarbejdes
- At bevare områdets unikke natur- og kulturhistoriske værdier
- At styrke formidlingen af natur- og kulturhistorien
- At forny organiseringen og driften af engene
- At bevare naturen i engene
- At styrke og forbedre eksisterende rekreative muligheder
- At styre de rekreative muligheder (balance mellem ro og aktiviteter)
- At forbedre offentlighedens adgang i samarbejde med ejerne
- At arbejde med frivillighed og tidsbegrænsede aftaler
- At styrke samarbejdet mellem ejere, brugere og myndighed

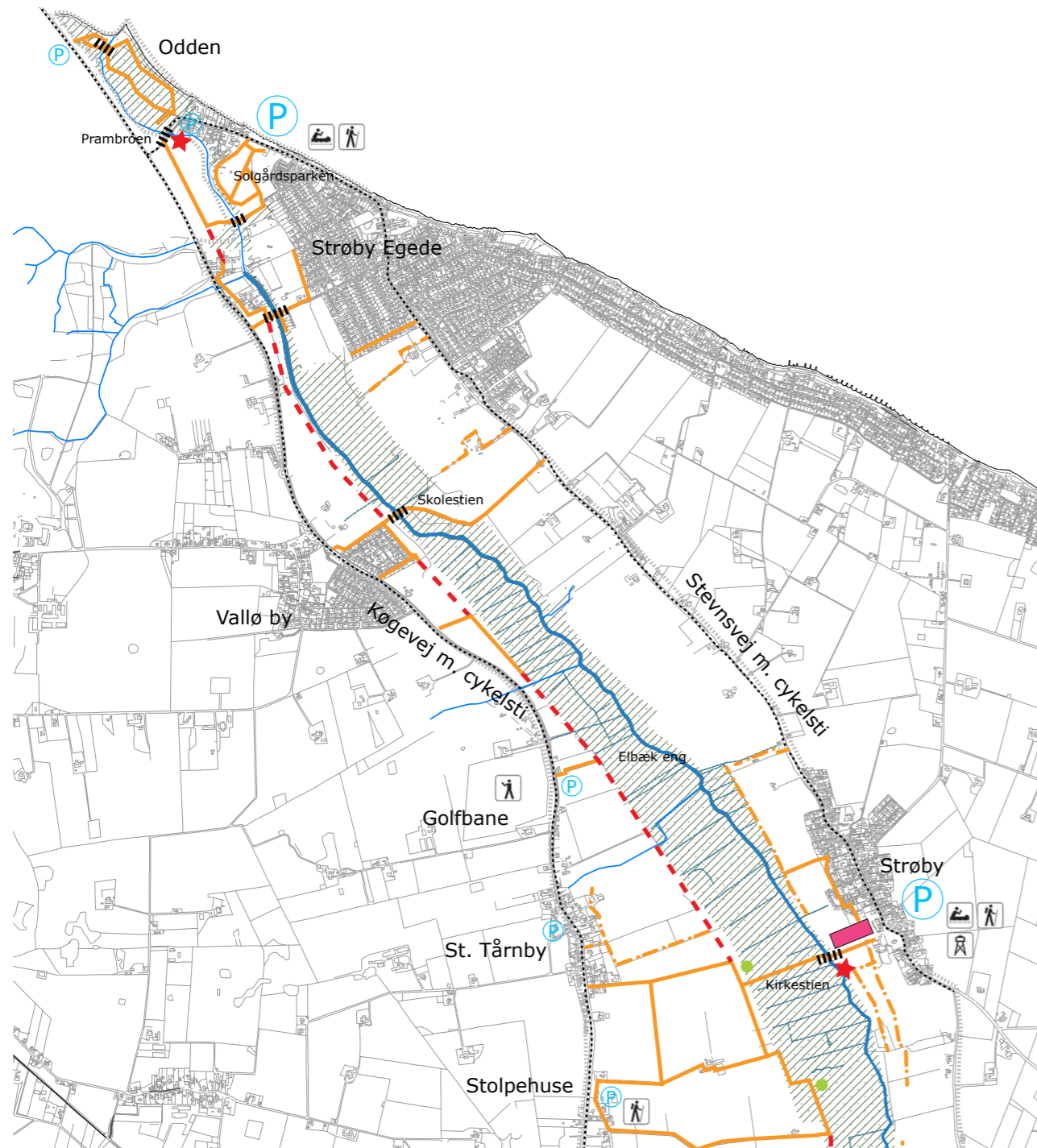
Oversigtskortet på side 6 viser eksisterende forhold og nye tiltag. Kortet viser princippet om at samle englodderne i en forening (evt. flere foreninger), etableringen af en fremtidig forbindende langsgående naturkultursti, udpegningen af parkeringspladser og et fremtidigt "Trygge-vælde Hus" ved Strøby kirke.

Kortudsnit A og B på side 7 viser mere detaljeret stier, overgange over åen, udpegede områder til forbedring af kajak- og kanofaciliteter og andre eksisterende og nye tiltag i ådalen.

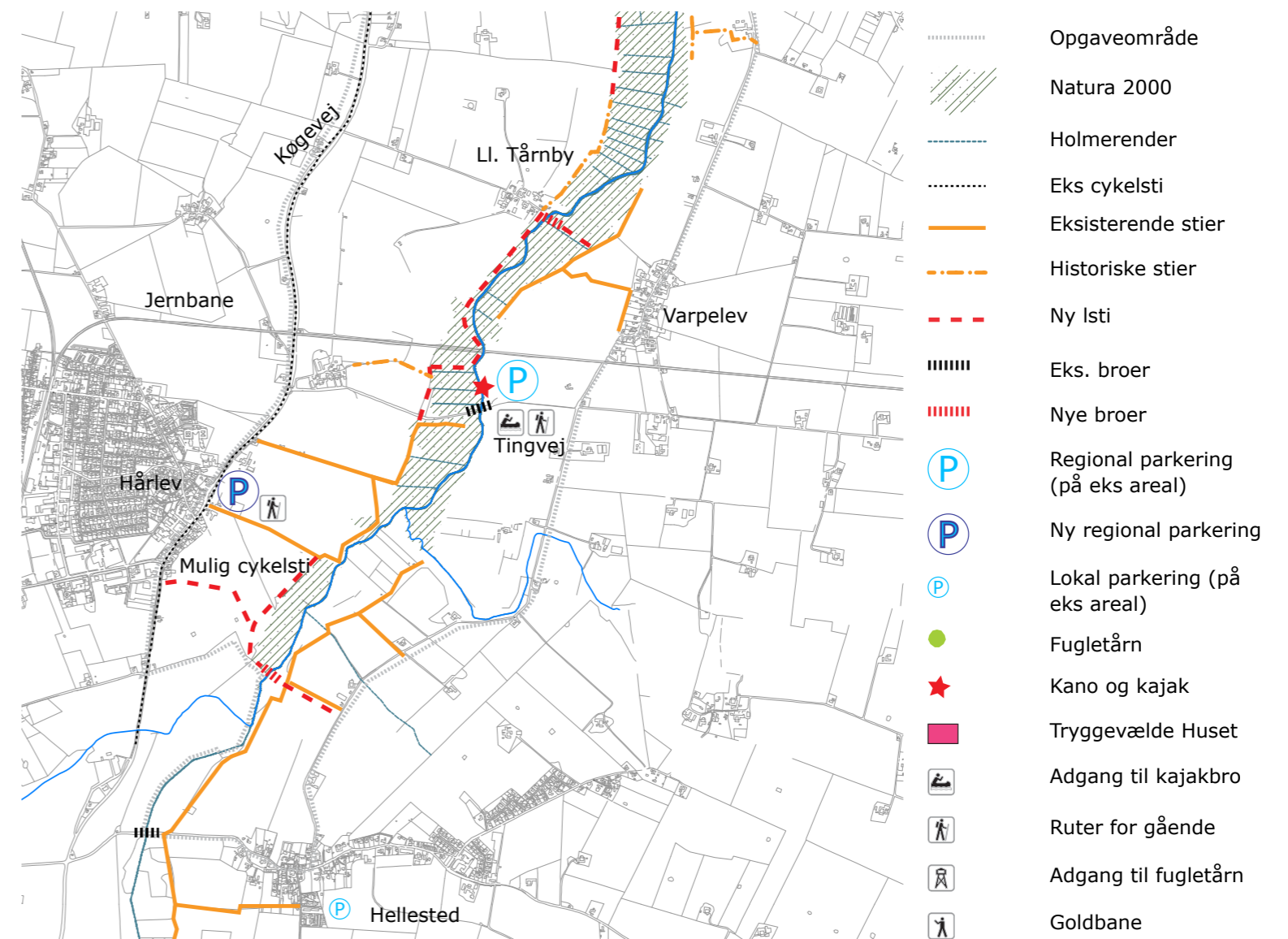
OVERSIGTSPLAN

A

Plan 1:25.000

B

Plan 1:25.000

- Opgaveområde
- Natura 2000
- Holmerender
- Eks cykelsti
- Eksisterende stier
- Historiske stier
- Ny Isti
- Eks. broer
- Nye broer
- Regional parkering (på eks areal)
- Ny regional parkering
- Lokal parkering (på eks areal)
- Fugletårn
- Kano og kajak
- Tryggevælde Huset
- Adgang til kajakbro
- Ruter for gående
- Adgang til fugletårn
- Goldbane

Cowi har i løbet af 2011 udarbejdet og fremlagt en redegørelse for vandets påvirkning i opgaveområdet – både historisk, i dag og i fremtiden. Konsulent Jeppe Sikker Jensen har to gange været inviteret til borgermøder, hvor han har fremlagt fakta om vandets historie, slusens betydning, vandstandsmålinger mm.

Formålet med rapporten har dels været at afdække fakta om vandets påvirkning på ådalsområdet, men også at komme med konkrete forslag til den fremtidige håndtering af vandet i ådalen.

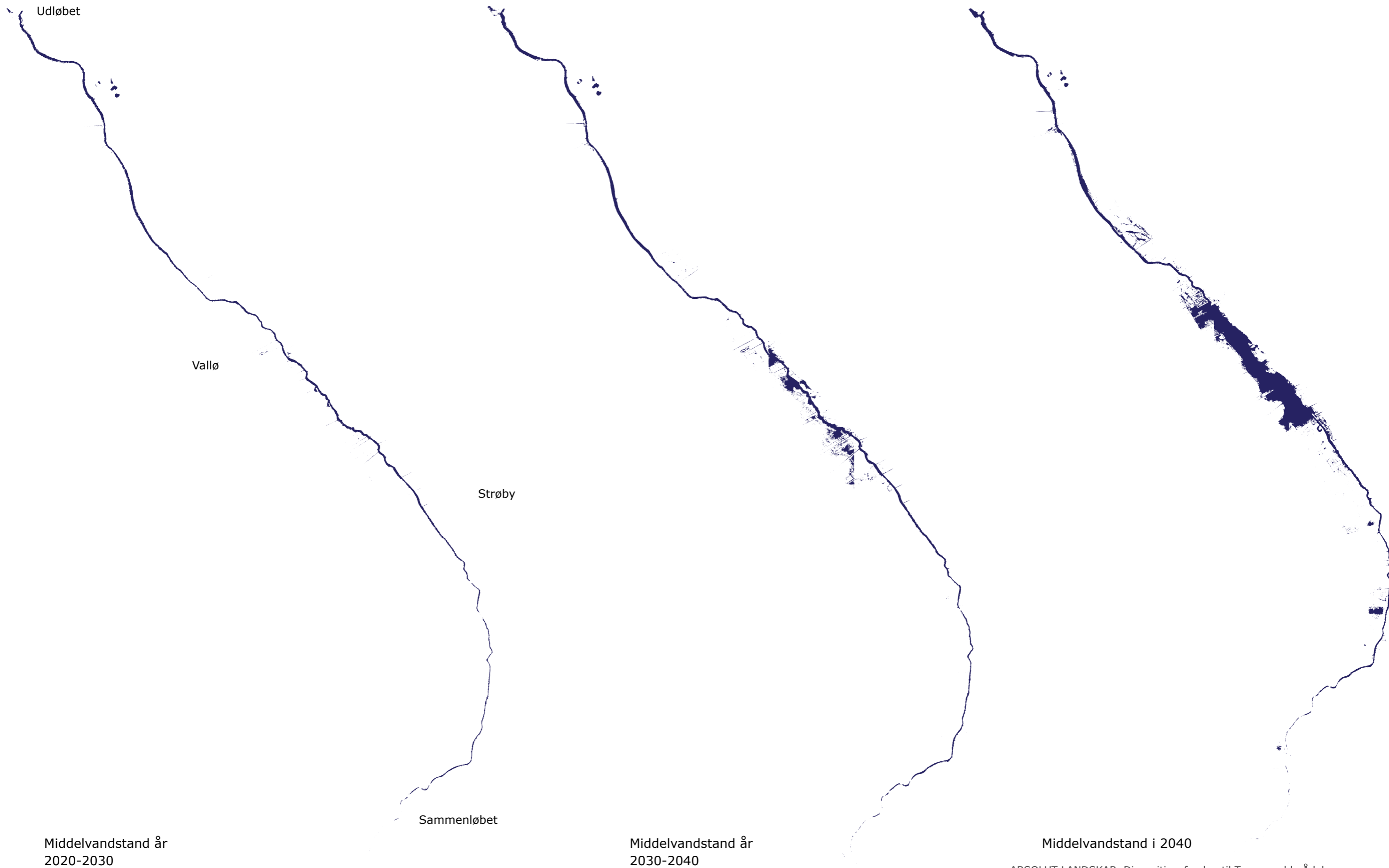
Overordnet er konklusionen, at det i fremtiden er nødvendigt at acceptere mere vand i ådalen. De næste 20-30 år vil det permanente vanddække blive større (se illustrationer side 9) og der vil komme både sommer og vinteroversvømmelser. Særlig sommeroversvømmelserne vil være til gene for plejen og tilgængeligheden i engene.

Umiddelbart anbefales det ikke at nedlægge slusen. Det påpeges at området på sigt (ca. 30-40 år) langsom vil stå under vand og blive til fjordarm igen. Alternativt skal vandet pumpes ud, men det vil være meget bekosteligt og teknisk krævende.

Helhedsplanen har en tidsramme på 20-30 år og arbejder med den forudsætning at vandet i fremtiden vil blive en afgørende faktor for hvor og hvad der kan foregå af landbrugsmæssige og rekreative aktiviteter i ådalen. Cowis forslag til forbedringer i ådalen skal realiseres over tid i overensstemmelse med ejerne og lovgivningen.

VANDET

Vandets indflydelse på ådalen

Middelvandstand år
2020-2030

Middelvandstand år
2030-2040

Middelvandstand i 2040

VANDET

Cowis konklusioner

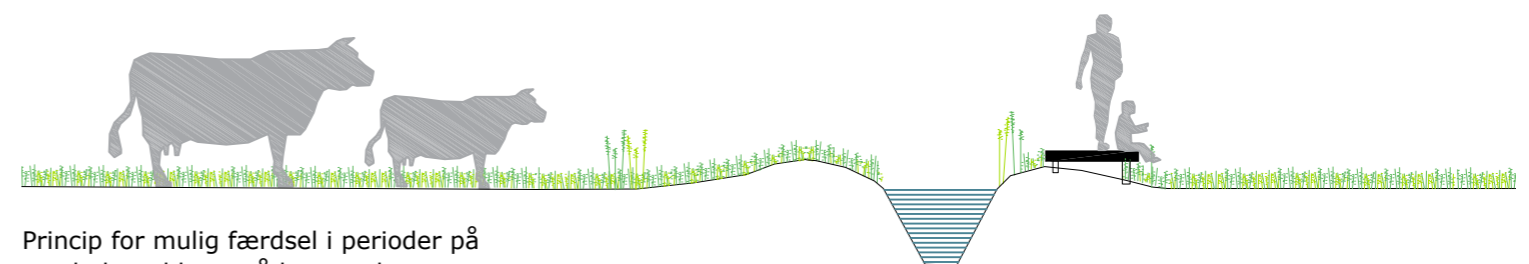
Den overordnede konklusion er, at det i fremtiden handler om "at acceptere mere vand i ådalen". Det anbefales, at man i fremtiden arbejder med vandet, fordi det vil være mere ressourcekrævende at arbejde imod vandet.

I et tidsperspektiv på ca. 20 år foreslår Cowi en løsning, der fokuserer på at få vandet væk fra engene ved at oprense holmerenderne lokalt og derved lede vandet fra holmerenderne ud i åen. I de områder, hvor det vurderes muligt, er det tanken samtidig at udnytte det opgravede materiale fra holmerenderne som levér, hvor gående kan færdes på de hævede arealer langs holmerenderne og åen.

Vandet fra holmerenderne ledes til åen via et teknisk dræn i åens levér, som sikrer at vandet ikke løber tilbage til holmerenderne og ud på engene. Det vil sikre at dele af ådalen kan holdes tørt i sommer halvåret til afgræsning eller høslæt. Men ikke alle steder vil det være muligt, pga. for store oversvømmelser.

Cowi foreslår at forsøget med oprensning af holmerender, og etablering af teknisk dræn afprøves ved et pilotprojekt i et afgrænset område. Derudover påpeges det, at det kan blive nødvendigt at sikre tørre steder til kvæget på højere liggende arealer langs engene – såkaldte "bufferzoner".

Udgangspunktet har været at beskytte Natura2000 området mest muligt, men de vanskelige vandforhold kan betyde at dele af området på sigt må ændre status. Vandet er centralt i forhold til den fremtidige pleje, tilgængelighed, den landskabelige oplevelse, og for dyre og plantelivet i området.

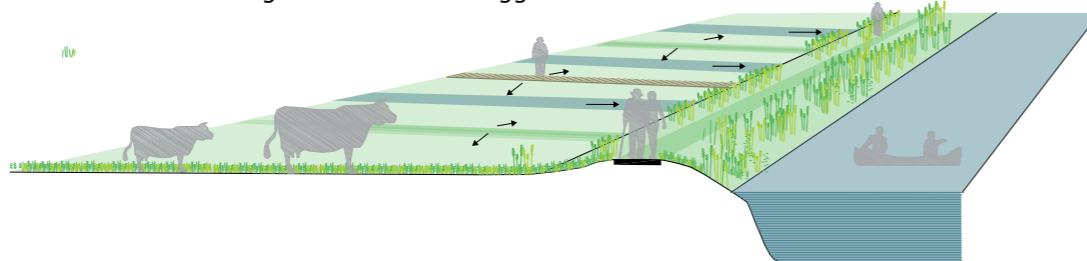

Princip for mulig færdsel i perioder på trædæk etableret på leverne langs oprensede holmerender.

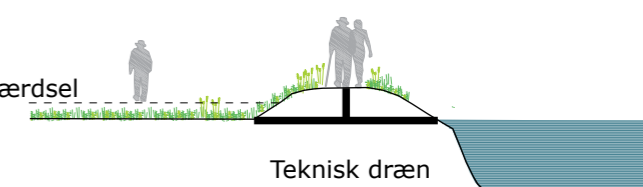
Vinteroversvømmelse ved Tingvej 3. marts 2010

Hævet areal - levé og trædæk som muliggør færdsel

Princip for mulig færdsel i perioder langs holmrender og åen. Vandet skal ledes fra engene via holmrenden og et teknisk dræn til åen. (Kilde Cowi)

Hævet areal - levé og trædæk som muliggør færdsel

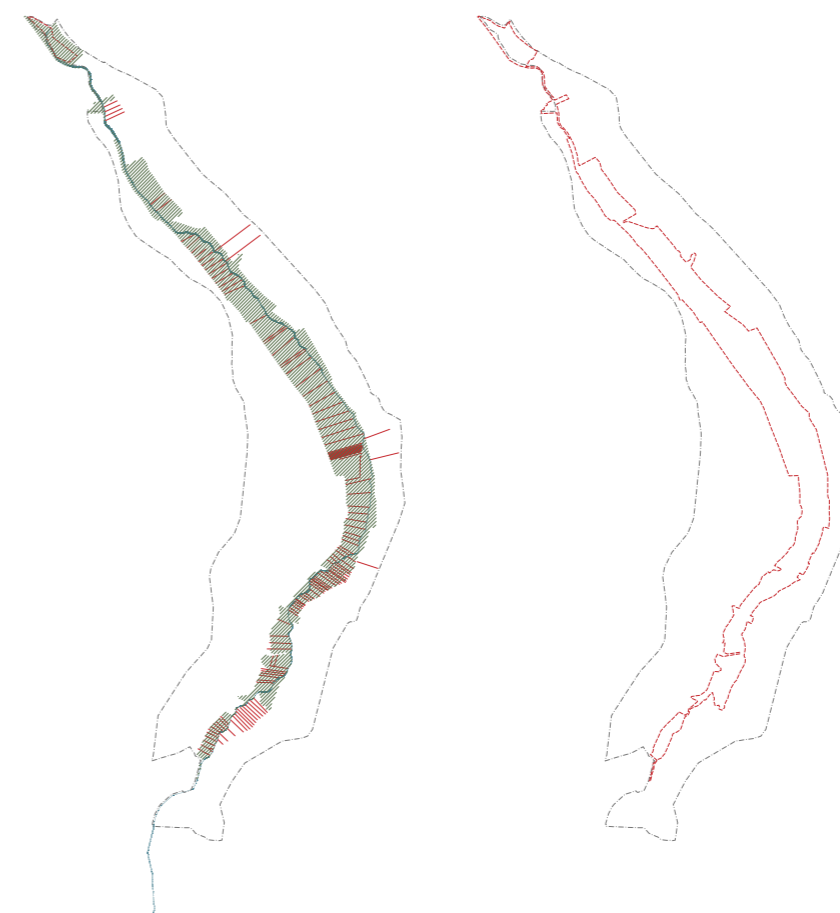
Princip for etablering af teknisk dræn som sikrer at vandet fra holmrenderne ledes ud i åen og ikke omvendt. (Kilde Cowi)

EJERFORHOLD OG DRIFT

Dannelse af forening

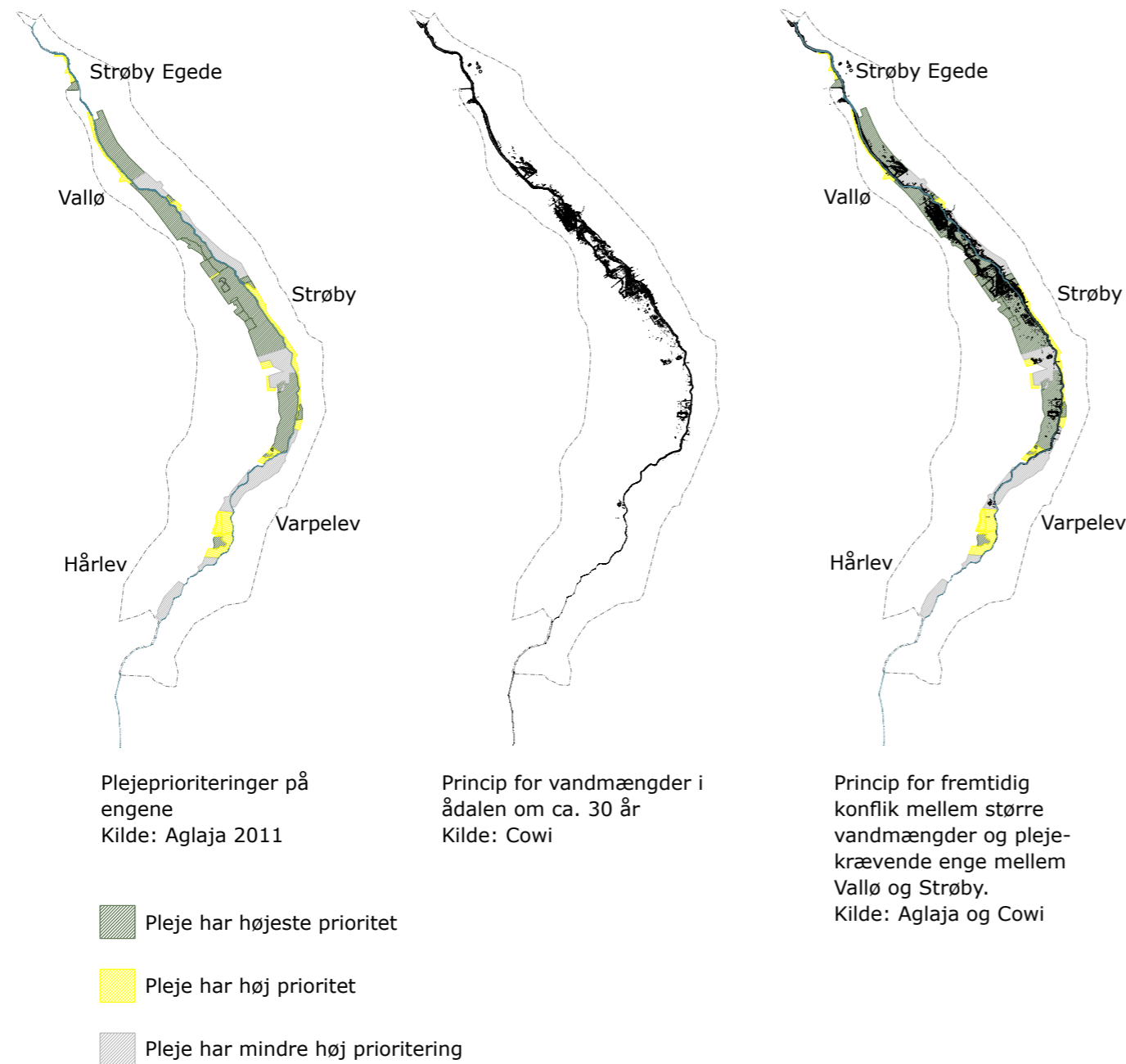
I forsøget på at lave en mere økonomisk bæredygtig og praktisk mulig pleje af ådalens enge, har stedets ejere i fællesskab med Gefion, forsøgt at finde en ny måde at organisere sig på. Der arbejdes ud fra en model om at lave en forening. Det betyder at ådalen i fremtiden skal betragtes som et samlet plejekrævende naturområde, som administreres af en el. flere foreninger. De nuværende ejerforhold med over 70 ejere fordelt på mere end 150 englodder vanskeliggør en helhedsorienteret og tilstrækkelig pleje af Natura2000 arealerne.

Derfor arbejdes der med en model for dannelsen af en forening, som skal stå for den fremtidige pleje af engene. Der skal være et økonomisk incitament for at drive arealerne og fordelen ved en forening er, at lodderne samles i større sammenhængende arealer, som er nemmere at administrere og pleje. Foreningen med en bestyrelse har ansvaret for driften og plejen af engene. Lodsejerne ligger deres arealer ind i foreningen, men ejer stadig arealerne. Ved dannelsen af en forening er det også formålet at formalisere samarbejde mellem myndigheder, ejere og brugere til gavn for området som helhed.

Nuværende ejerforhold med mange ejere og lodder i Natura2000 området.

Fremtidige ejerforhold, hvor engene samles i et sammenhængende areal som drives af en forening.

Plejeprioriteringer og vandet

Det første kort viser plejeprioriteringerne på Natura2000 arealerne (Kilde Aglaja 2011). I store dele af ådalen har den rette pleje i form af afgræsning og høslæt meget høj prioritet i forhold til bevarelsen af området særlige flora. Andre og færre områder i engene har mindre høj prioritering og kan tåle tilgroning.

Næste kort viser de fremtidige arealer med vanddække. Sidste kort viser de to kort lagt sammen. Her fremgår det, at vandet i fremtiden vil komme i konflikt med de sårbare eng med sjældne planter særlig nord for Strøby.

Driften

Den fremtidige drift af engene vil bl.a. afhænge af mulighederne for at afvande engene via holmerenderne til åen. Den fremtidige drift af et sammenhængende engareal i en forening vil være en kombination af områder som udpeges til vådområder, arealer med høslæt og områder, som kan afgræsses af kvæg.

Med udgangspunkt i dannelsen af en forening, som kan arbejde med et større sammenhængende areal foreslås det, at driften afprøves som et pilotprojekt sammen med pilotprojektet omkring oprensning af holmerenderne. I fremtiden er det foreningen, som skal disponere over arealerne og kombinere de tre nævnte driftformer: afgræsning, høslæt og vådområder.

Fordelen ved den forskellige drift er, at der vil opstå et varieret landskab med forskellige dyr og planter. Guldalder landskabets afgræssede eng kombineres med områder med tagrør og tilgroning. På den måde tilgodeses forskellige natursyn og brugere af området.

OFFENTLIGHEDENS ADGANG

Stier - nuværende og nye

Generelt benyttes ådalen af gående, løbende, kano og kajaksejlere, fuglekiggere og botanik interesserede mm. Der er ikke et ønske om at udvide de rekreative aktiviteter. Der er et ønske om, at de eksisterende stier vedligeholdes bedre end i dag, og på sigt er der et ønske om nye stier. Nye stier og tiltag skal være baseret på gensidig respekt, frivillighed og tidsbegrænsede aftaler.

Det kan blive en af foreningens opgaver, i samarbejde med interesseforeninger og kommunen, at tilrettelægge de fremtidige stiforløb og andre rekreative muligheder i ådalen.

Offentlighedens adgang til området blev ved visionsmødet prioriteret på følgende måde

- bevare nuværende niveau og typer af aktiviteter
- forbedre eksisterende stier (med hjælp fra kommunen)
- på sigt at udvide stisystemerne og koble dem sammen
- forbedre forhold for isætning af kano og kajak (af hensyn til naturen)
- forbedre adgang og p-forhold (særlig for udefrakommende gæster)
- etablere en historisk funderet bro over åen ved Varpelev

Forbedring af nuværende stisystemer

Der er overordnet enighed om, at ådalen har mange natur- kulturhistoriske og rekreative værdier. Og der er enighed om, at det nuværende niveau af rekreative muligheder fungerer fint, men at forholdene skal forbedres. I første omgang ved at forbedre vedligeholdelsen af eksisterende stier og dernæst ved at forbinde disse stier via en ny langsgående natur- og kulturhistorisk sti.

Stevns kommune tilbyder i fremtiden at bidrage til vedligeholdelsen af de eksisterende stier i samarbejde med ejerne/foreningen.

Eksempler på eksisterende stier

Markvej

Sti til Elbækengen

Eksempler på nye stier

Trædæk

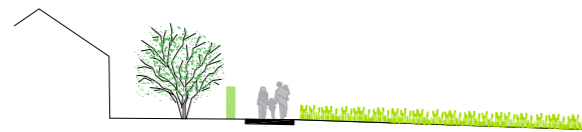
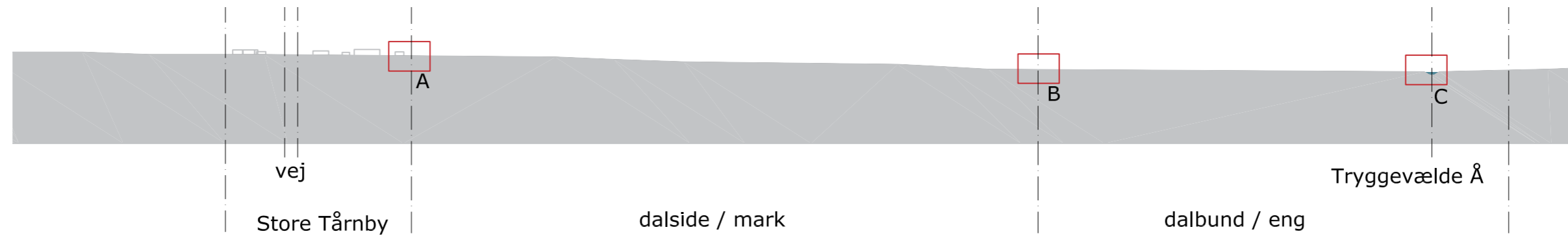

Flissti

OFFENTLIGHEDENS ADGANG

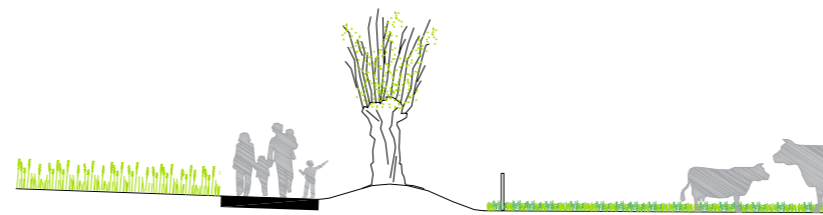
Princip for nye stier

Øst-vest principsnit af ådalen med placering af stier i terrænet

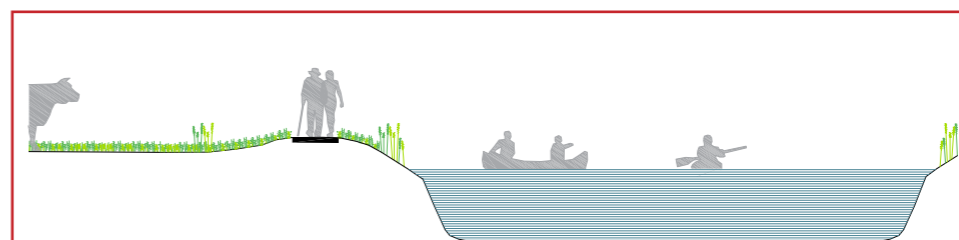
A. Langs landsbyen

Stien ligger højt i landskabet langs kanten af landsbyen. Materialet kan være asfalt, grus eller fliser

B. Langs hegn og skel

Stien ligger på dalsiden langs mark og levendehegn. Materialet er grus, jord eller trampesti.

C. Langs enge og åen

Stien ligger i ådalen på engene tæt på åen og holmerenderne. Materialet kan være pontonbroer eller trædæk.

OFFENTLIGHEDENS ADGANG

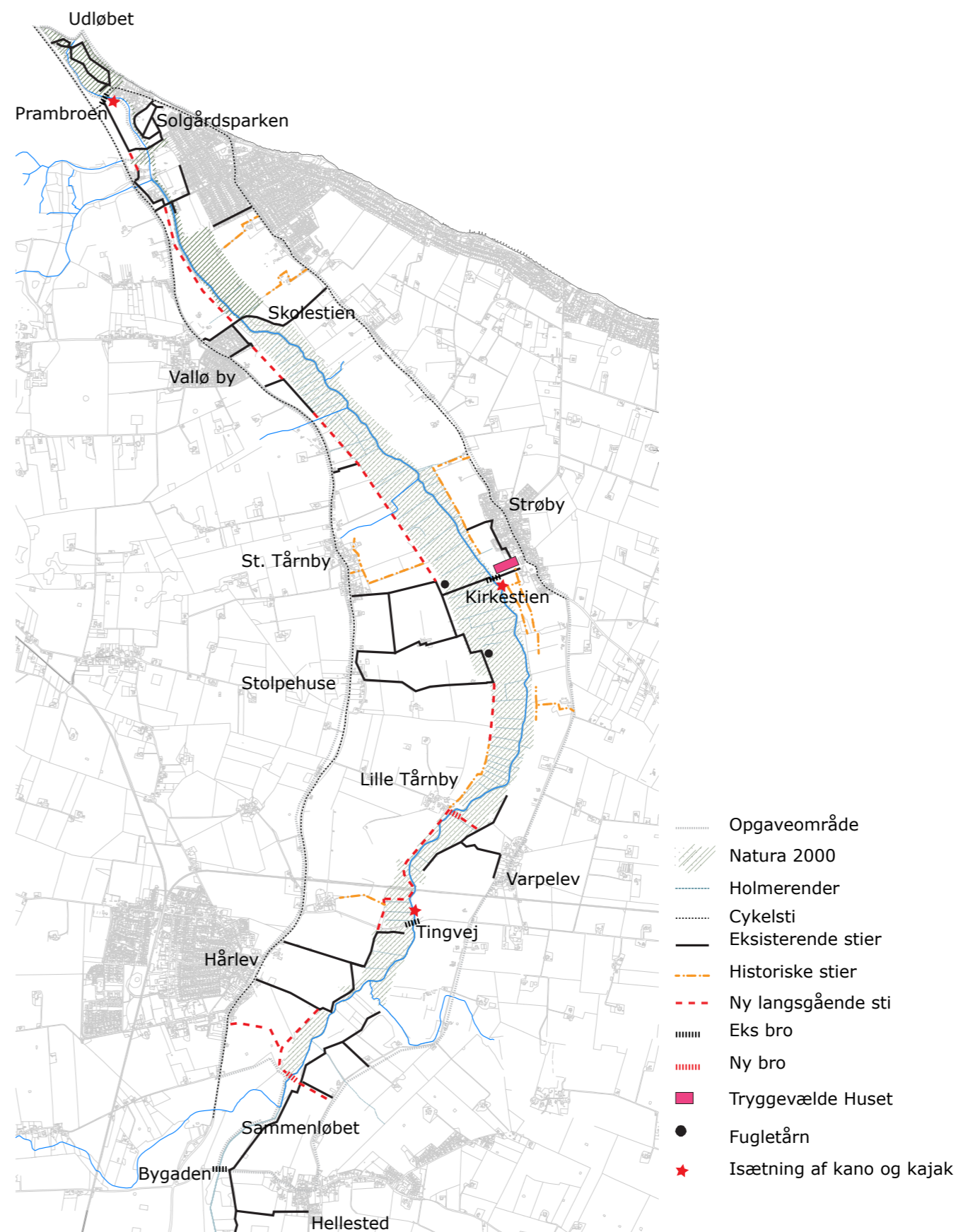
Eksisterende og nye stier

De nuværende stier fungerer enkeltvis fint, men generelt er stierne ikke forbundet og ofte er det ikke rundture. Derfor præsenterer dispositionsforslaget muligheden for at etablere en langsgående sti, som forbinder de nuværende stisystemer på vestsiden af åen. Stien tænkes som en formidlende natur- og kulturhistorisk sti, som snor sig fra sammenløbet i syd til udløbet i nord. Som del af stien foreslås en genintroduktion af en historisk overgang ved Lille Tårnby. Den nye overgang tænkes som en enkel bro til gående, der kan koble det nuværende stisystem ved Varpelev på resten af området.

Etableringen af nye stier i området skal udnytte områdets mange landskabelige og terrænmæssige kvaliteter. Stiernes placering skal variere mellem højtliggende områder med lange kig på tværs af ådalen, og mere lavtliggende forløb, hvor jorden er blød og hvor der er nærhed til åen. Stierne skal have forskellige karakterer, som afspejler deres placering i landskabet – bynær, langs marker og poppelhegn, langs enge og holmerender eller helt tæt på åen.

Dispositionsforslaget angiver nogle principper for stiernes variation og muligheder. Stiernes endelige placering og materiale kan besluttes løbende i samråd med ejerne/foreningen, brugere og kommunen.

Det er hensigten at have to niveauer af stisystemer. Et niveau som er offentligt tilgængelige stier, som kendes af alle og indtegnes på et kort. Stevns kommunen tilbyder at lave et årligt opdateret kort på deres hjemmeside, som viser ådales offentligt tilgængelige stier, p-pladser mm. Det andet niveau af stier er mere lokale stier, som må bruges af folk med lokalt genskab. Disse stier er ikke indtegnet på et kort.

Plan 1:50.000

OFFENTLIGHEDENS ADGANG

Princip for nye stier

C
Princip for ny trampe- eller flissti mellem eng og mark

Princip for ny bro over holmerende og sti på levé langs å.

Princip for ny passage under jernebanen

OFFENTLIGHEDENS ADGANG

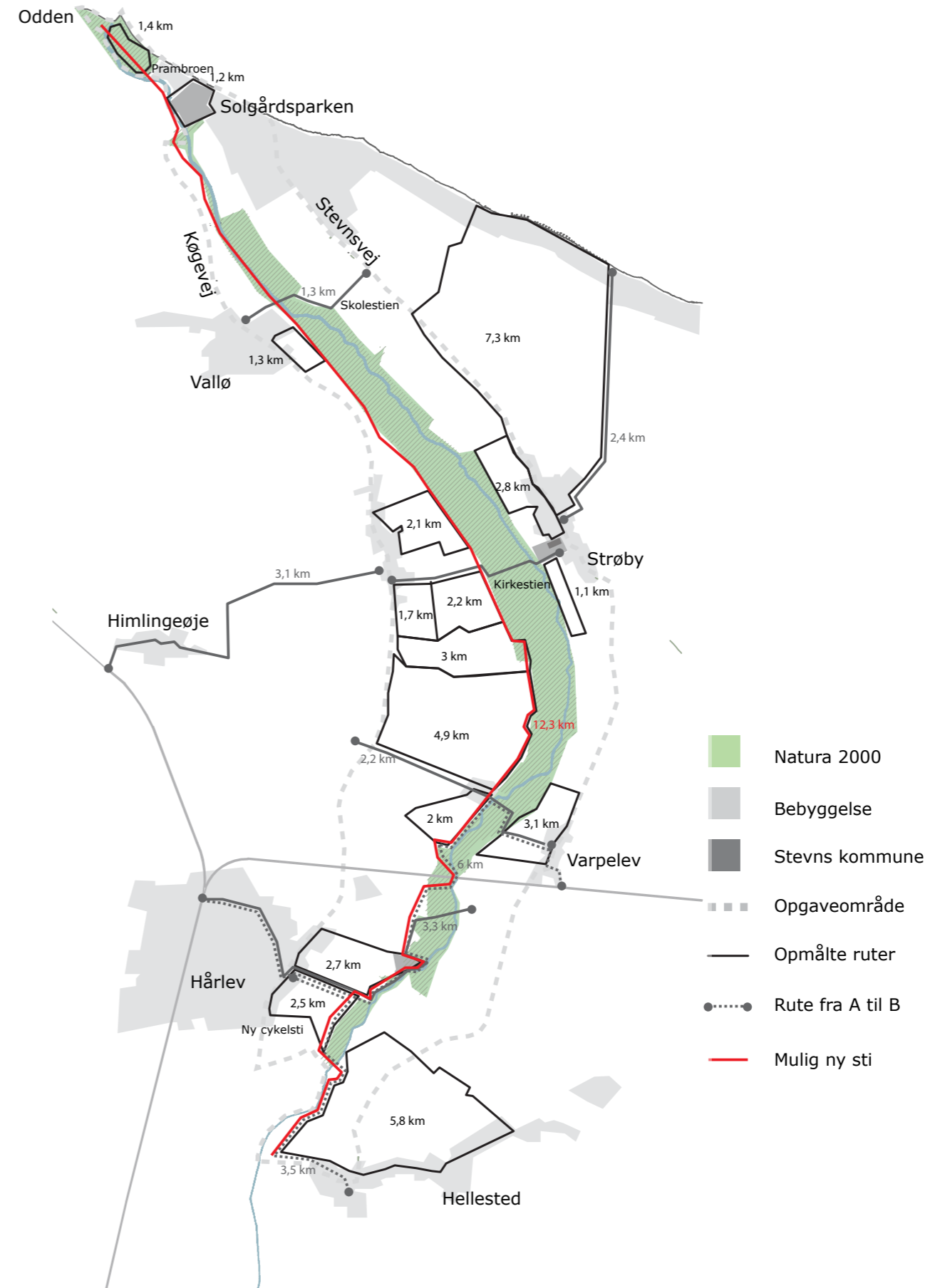
Ruter i landskabet

Overordnet er det et ønske at lave sammenhængende ruter af varierende længde og karakter. De nuværende og nye stier skal primært henvende sig til løbere og gående, som kommer for at nyde naturen og landskabet. Cykler kan i dag køre langs Køgevej og Stevnsvej, hvor der er anlagte cykelstier. De cykelende kan krydse ådalen ved Prambroen i nord, Skolestien ved Vallø by, Tingvej ved Hårlev og via Bygaden ved Hellested i syd. Der kommer eventuelt en ny cykel/skolesti over ådalen mellem Hårlev og Hellested (se kort side 16). Riden de henstilles til at lave individuelle aftaler med lodsejerne.

Kano og kajak

Undervejs i processen med Helhedsplan for Tryggevælde Ådal er der efterlyst bedre forhold for isætning af kanoer og kajakker, samt evt. flere shelters.

Der er i dag mulighed for at sætte kanoer og kajakker i vandet ved Solgårdsparken, Prambroen og Tingvej (se kort side 19). Ved Solgårdsparken er der etableret en bro til isætning og optagning af kanoer og kajakker. Ved Prambroen og Tingvej er der i dag adgang til vandet, men der er ikke lavet særlige foranstaltninger, som beskytter åens brinker. Derfor er der i dispositionsforslaget udpeget to steder, hvor forholdene forbedres nemlig ved Prambroen og Tingvej. Derudover forslås det, at der etableres en ny kano-kajakbro ved Kirkestien i forbindelse med den eksisterende shelter og planerne om at etablere et nyt formidlende natur-kulturhistorie hus.

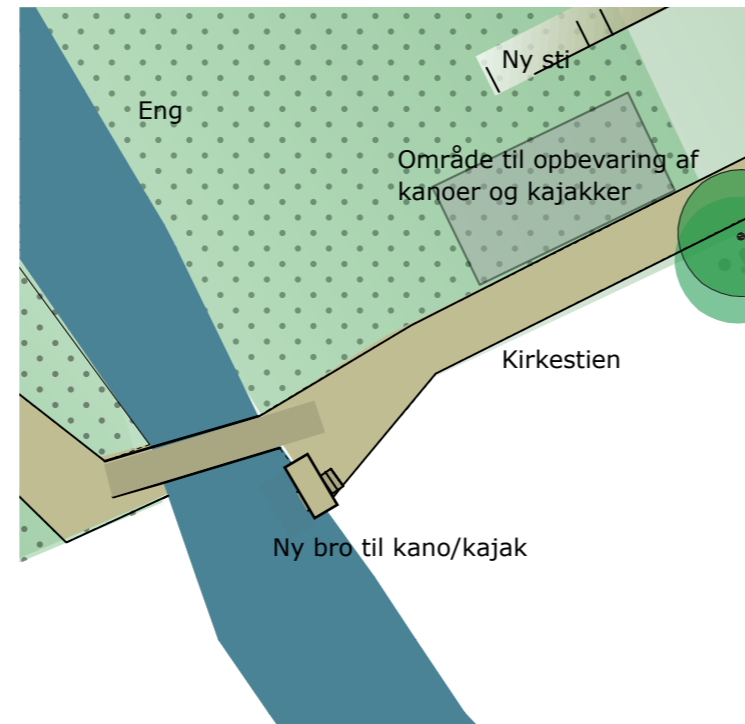
Ruter i landskabet 1:50.000

OFFENTLIGHEDENS ADGANG

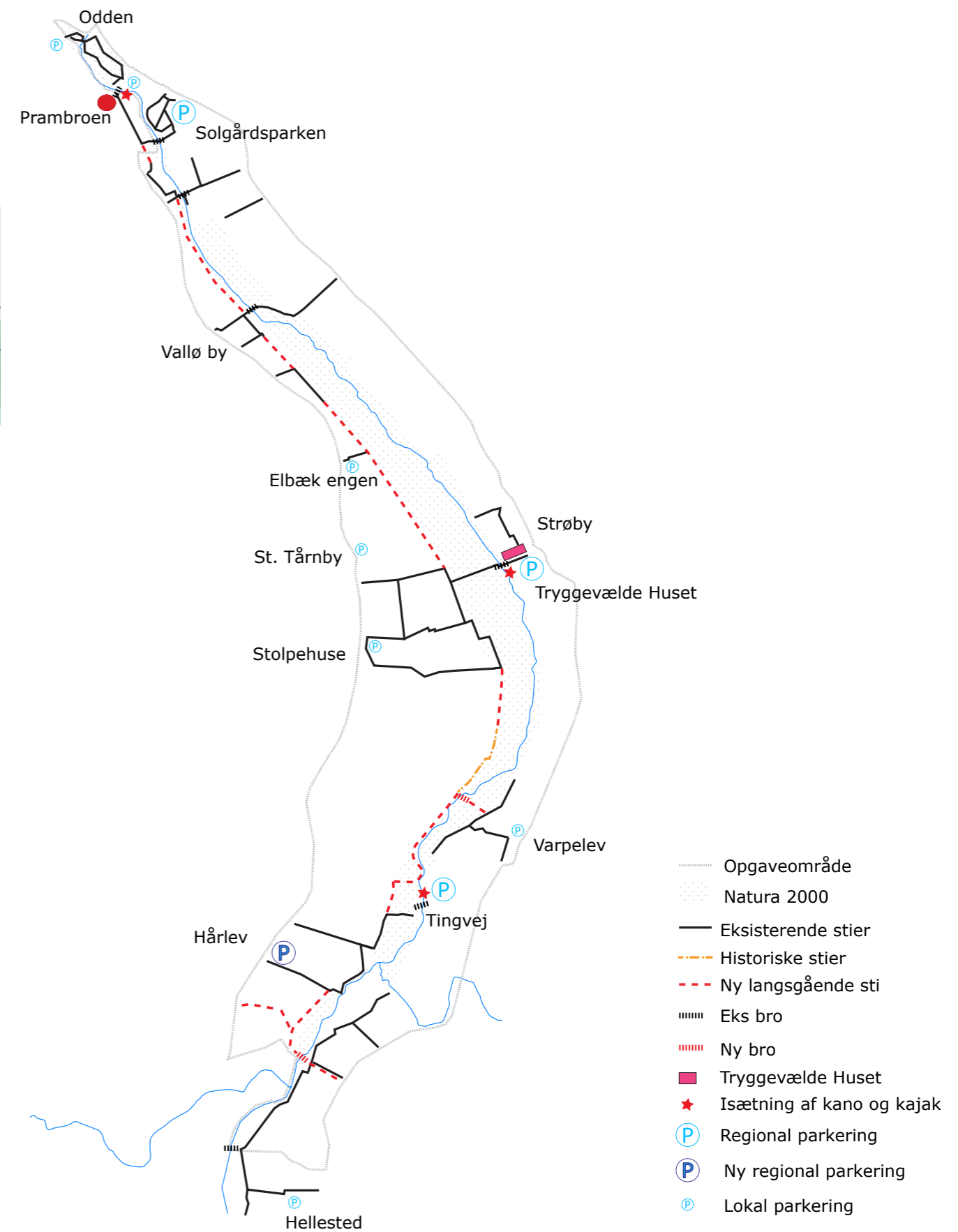
Kanon/kajak

Eksisterende bro ved Solgårdsparken

Princip for ny kano/kajakbro ved Kirkestien

OFFENTLIGHEDENS ADGANG

Parkering

I dag er det for udefrakommende svært at finde en parkeringsplads og tilhørende stisystemer i ådalen. Derfor foreslås det i dispositionsforslag, at der fremover skal være fire regionale parkeringspladser og flere lokale parkeringspladser. Se kort side 19.

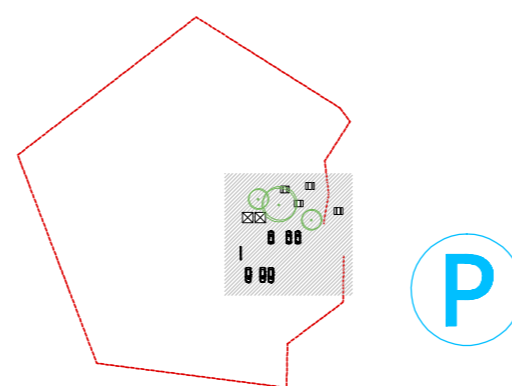
De regionale parkeringspladser henvender sig til udefrakommende besøgende. Parkeringsarealerne skal fremgå tydeligt på kort over området og de skal være visuelt tydelige fra landevejen. De regionale parkeringspladser skal være et godt udgangspunkt for gåruter og de skal være møbleret med oversigtskort, information om ådalen og evt. toiletter.

De lokale parkeringspladser henvender sig til mere lokale brugere, som i forvejen kender området. Fra parkeringspladserne er der også stier, men ikke nødvendigvis rundture og andre faciliteter.

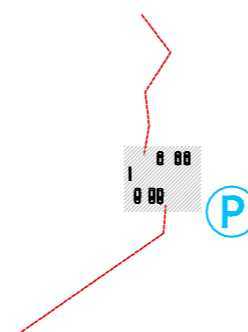
De regionale parkeringspladser fordeler sig gennem området og tager udgangspunkt i nuværende parkeringspladser ved Solgårdsparken, Strøby Kirke og Tingvej. Derudover foreslås det, at et areal ved Hårlev etableres som ny regional parkeringsplads.

De regionale parkeringspladser skal have en genkendelighed og synlighed fra vejen, som forsikrer de besøgende om, at de er på vej til ådalen.

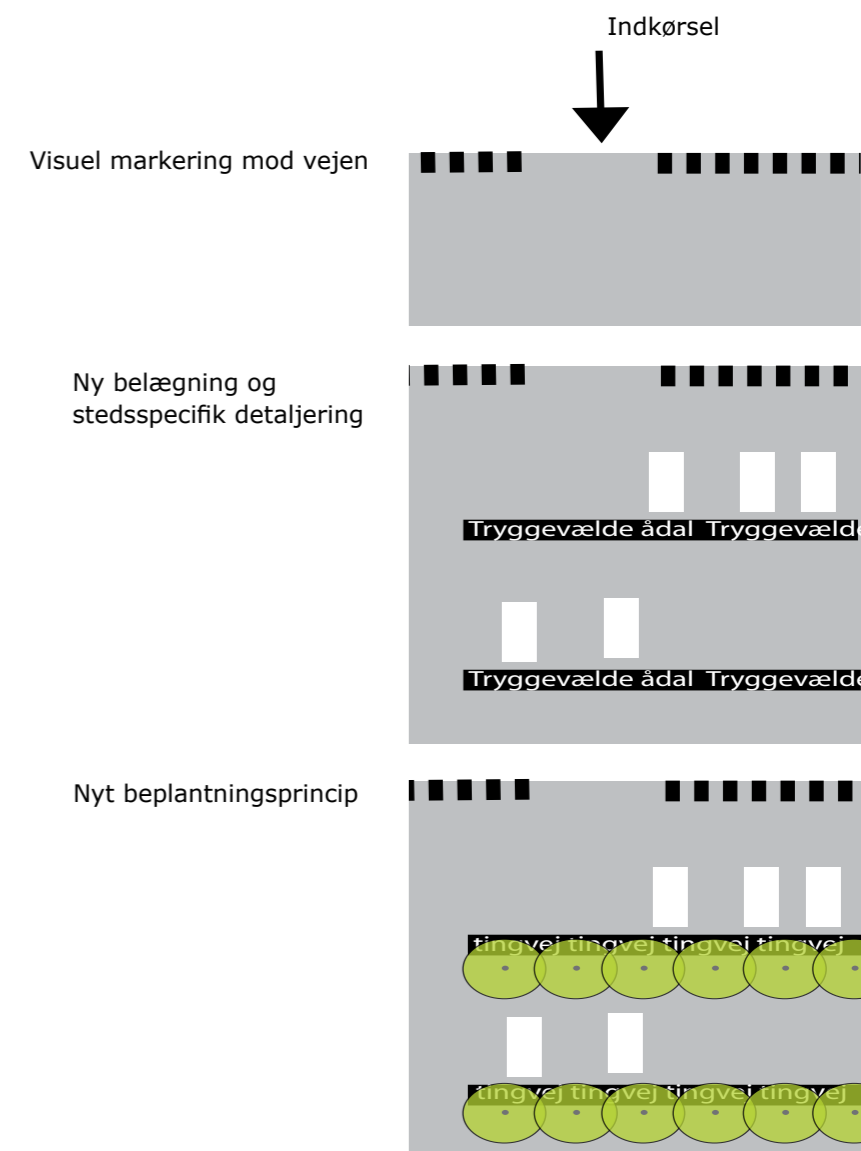
En synliggørelse af de regionale parkeringspladserne kan ske ved at udarbejde et "kendemærke" for ådalen dvs. en visuel genkendelighed ved brug af ens belægning, beplantning og en visuelmarkering. P-pladserne skal planlægges stedsspecifikt for hvert enkelt område ved at kombinere de samme gennemgående elementer som belægning, belysning og beplantning.

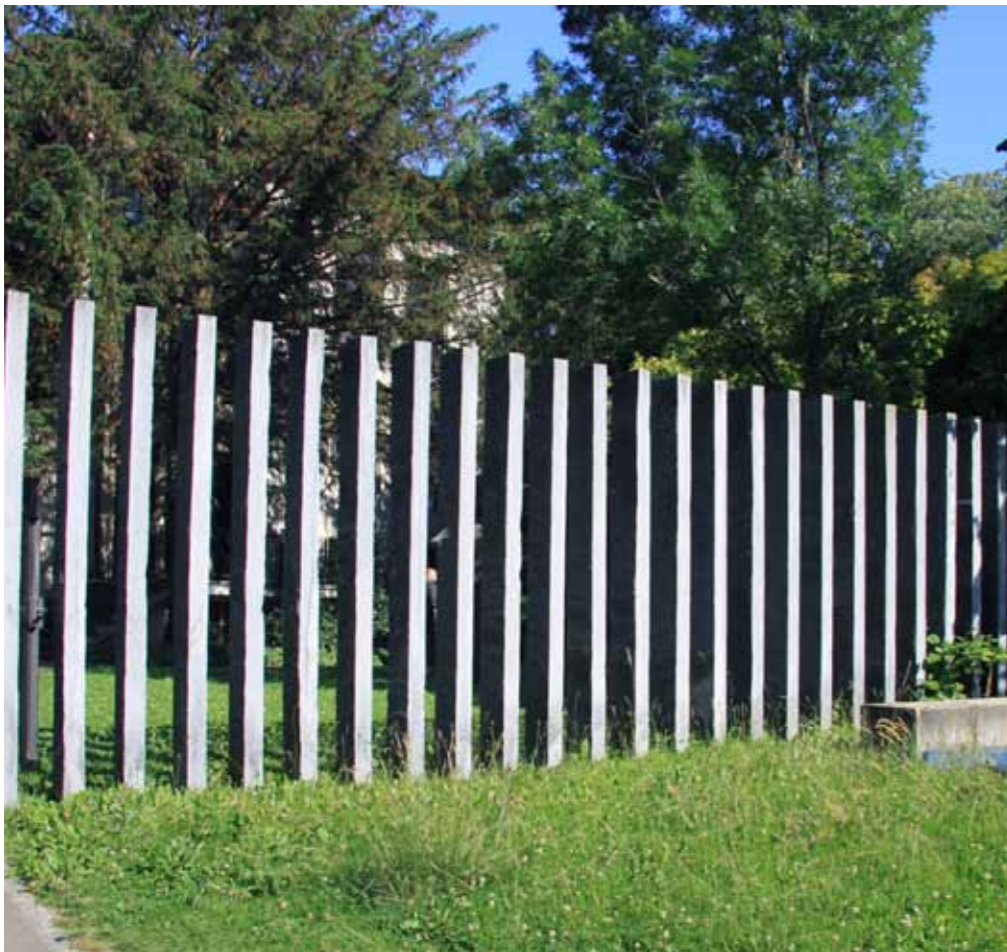

Princip for regional parkeringsplads med faciliteter og rundture i landskabet

Princip for lokal parkeringsplads med mulighed for "frem og tilbage" ture i landskabet

Eksempel på visuel markering

Eksempel på visuel markering

Eksempel på beplantningsprincip

Eksempel på belægning med stedsspecifik detaljering

OFFENTLIGHEDENS ADGANG

Synliggørelse af regionale parkeringspladser

Foto af eks p-plads ved Solgårdsparken

Foto af eks p-plads ved Strøby kirke

Foto af eks areal ved Hårlev

Princip for regional p-plads ved Solgårdsparken

Princip for regional p-plads ved Strøby Kirke

Princip for ny regional p-plads ved Hårlev

OFFENTLIGHEDENS ADGANG

Etablering af ny p-plads i Hårlev

Perspektiv af ny regional parkeringsplads i Hårlev - med visuel markering ud mod vejen, ny belægning og beplantning

KULTURHISTORIEN

Langsgående natur - kultursti

Tryggevælde Ådal er rig på natur-, kultur- og landskabshistorie. Interesserne for naturen, kulturhistorien og landskabet går på tværs af baggrund, interesse og tilhørsforhold.

En arbejdsgruppe har sat kulturhistorien på dagsordenen, og kortlagt, hvor i ådalen de mest interessante historier er. Arbejdet med kulturhistorien har blandt andet affødt to projekter, som skal styrke formidlingen af områdets mange natur- og kulturhistoriske kvaliteter og fortællinger.

1. etableringen af en langsgående natur-kulturhistorisk sti og
2. etableringen af et "Tryggevælde Hus".

1. Den langsgående natur- kulturhistoriske sti skal bruges til at formidle stedets historie, natur og landskab ved at færdes i området. Stien skal foruden at forbinde de nuværende stisystemer, lede de gående forbi de interessenter kulturhistoriske punkter i landskabet. Viden om de steder, der passeres skal formidles via foldere eller anden moderne teknologi. På kortet er interessante kulturhistoriske punkter markeret og tanken er at koble punkterne på det fremtidige stisystem i ådalen.

2. Tryggevælde Huset beskrives i næste afsnit.

Lammehøj ved Varpelev

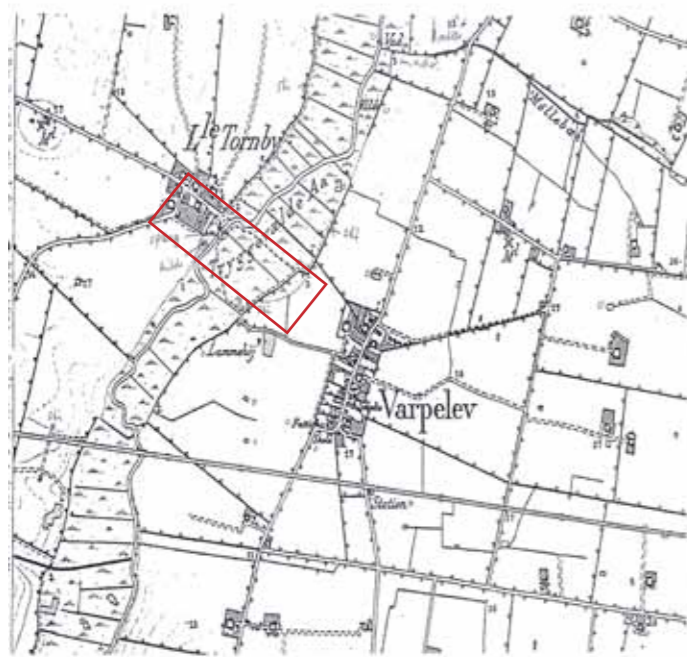
Fund fra magtcenter ved Vallø

Illustration af Varpelev egen, en stammebåd

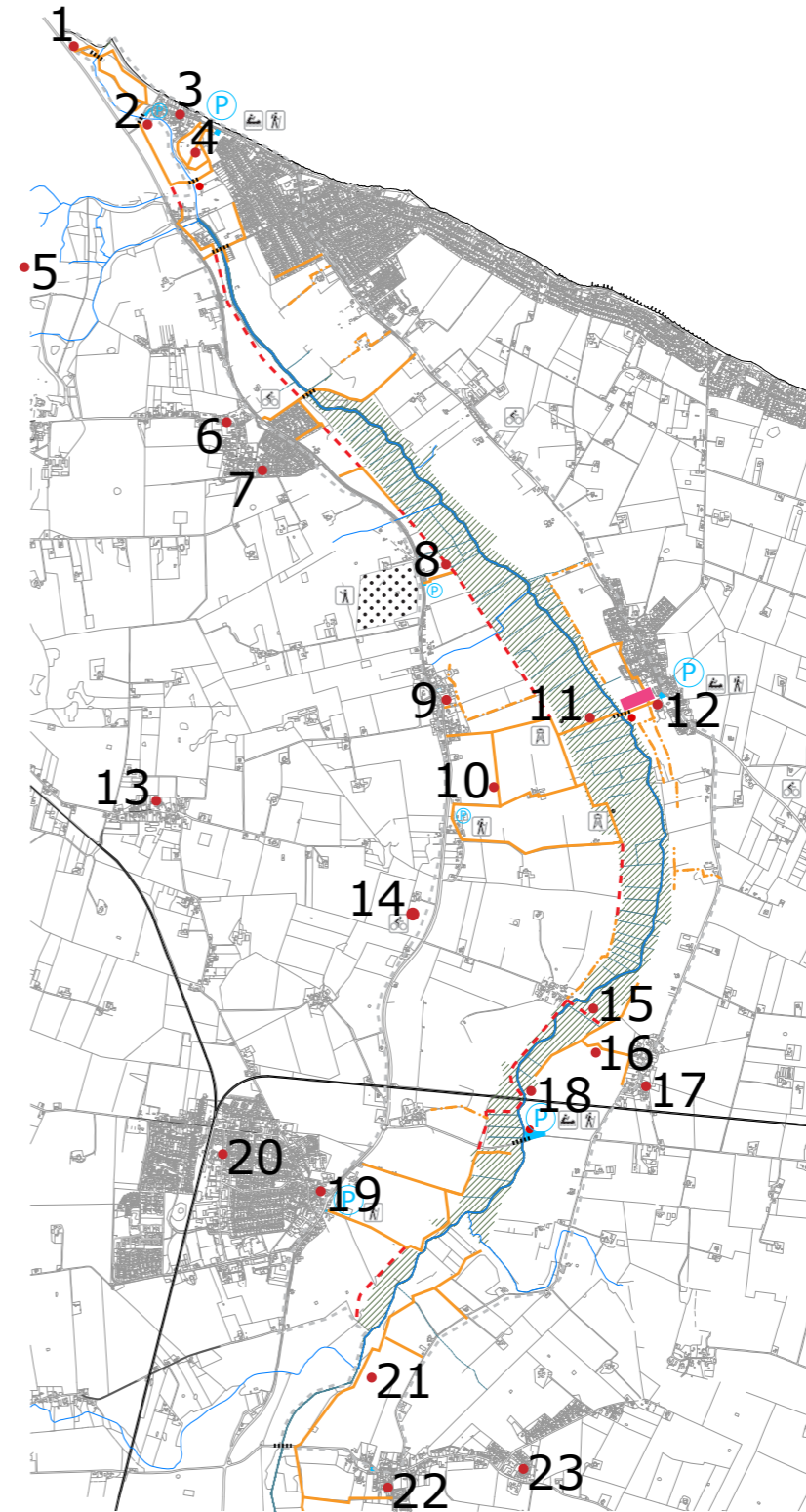
KULTURHISTORIEN

Kulturhistoriske punkter i Tryggevælde ådal

Historisk kort med overgang mellem Varpelev og Tårnby

- 1: Slusen og åens historien
- 2: Prambro og spange. Historiske overgange over åen
- 3: Jernaldergrav i Strøby
- 4: Solgårdsparken og Ørneborgen
- 5: Vallø stift og park
- 6: Vallø kirke
- 7: Magtcentrum, fund af guldring og blå glasskål
- 8: Elbækengen - det afgræssede kulturlandskab
- 9: Store Tårnby kirke
- 10: Kulturlandskabet med stynede pil og stendiger
- 11: Kirkestiens historie
- 12: Strøby kirke
- 13: Himlingeøje, magtcenter
- 14: Kishøj
- 15: Lille Tårnby, historisk overgang/spang
- 16: Lammehøj og den sidste henrettelse
- 17: Varpelev med Ranesslægten, kirken mm
- 18: Varpelev egen, en stammebåd
- 19: Hotherhøj
- 20: Hårlev stationsby og jernbanens historie og indflydelse
- 21: Sammenløbet mellem Stevns og Tryggevælde Å
- 22: Hellested Kirke
- 23: Per Syv sprogforsker

FORMIDLING

Tryggevælde Huset - "tingene tilbage til ådalen"

Der er på tværs af arbejdsgrupperne udtrykt et ønske om at forbedre formidlingen af stedets særlige landskab, natur og kulturhistorie. Der er et ønske om at styrke og koordinere den viden, som allerede findes hos private, museer og foreninger. Ved visionsmødet blev følgende punkter prioriteret:

- samle og forbedre formidlingen af stedets natur- og kulturhistorie
- lave strategi for formidling og skiltning
- etablere hjemmeside
- etablere et "Tryggevælde Hus". Et sted til undervis. og formidling
- henvender sig til børn og unge (via udstillinger og legeplads)

"Tryggevælde Huset" er ideen om at samle viden, genstande og historier på ét sted. Tryggevælde Huset er ønsket om, at få arkæologiske fund fra området tilgængelige på et lokalt museum og forbedre formidlingen samtidig med at de rekreative muligheder forbedres f.eks. ved etableringen af flere shelterpladser, en helt særlig legeplads og en ny kano og kajakbro mm.

Stevns kommune ejer et boldbaneareal i Strøby, som ligger centralt i opgaveområdet, tæt ved kirkestien, med adgang til engene, et allerede etableret stisystem, fugletårn og shelter. Området ligger tæt på Strøby kirke og det kommende Landskabsrum, som Martin A. Hansens Forening planlægger at anlægge. Arealet i Strøby rummer aktiviteter og faciliteter, som der kan bygges videre på. Tanken er i fremtiden at skabe et fleksibelt formidlingshus med tilhørende rekreative udearealer med en stedspecifik natur- kulturhistorieformidlende legeplads.

Formålet med huset og udearealerne er at give plads til lokale og besøgende med interesse i at opleve Tryggevælde ådals særlige historie, natur og landskab. Tryggevælde Huset og tilhørende friarealer skal være et samlingspunkt for naturvejlederen, skoler og folk, som vil lære om stedet og som vil færdes i natur- og kulturlandskabet.

Reference på naturhuse med fleksible ude-og inderum.
Sophus Søbye Arkitekter

Perspektiv af nyt Trykkevælde Hus med en fleksible bygning og rekreative friarealer til læring og leg.

FORMIDLING

Trykkevældehuset "tingene tilbage til ådalen"

Idéforslaget på side 29 viser, hvordan de nuværende boldbanearealer kan danne rammerne for et nyt Trykkevælde Hus med tilhørende legeplads, boldbane og udendørsfaciliteter.

Planen tager afsæt i de eksisterende bygninger mod nordøst, hvor en (til)bygning som et fleksibelt hus kan rumme museum, lokaler til naturvejleder, køkken og toiletfaciliteter osv. Grænserne mellem ude og inde er flydende omkring huset, så gårdrum og forplads kan bruges til forsamlinger, markeder, undervisning mm.

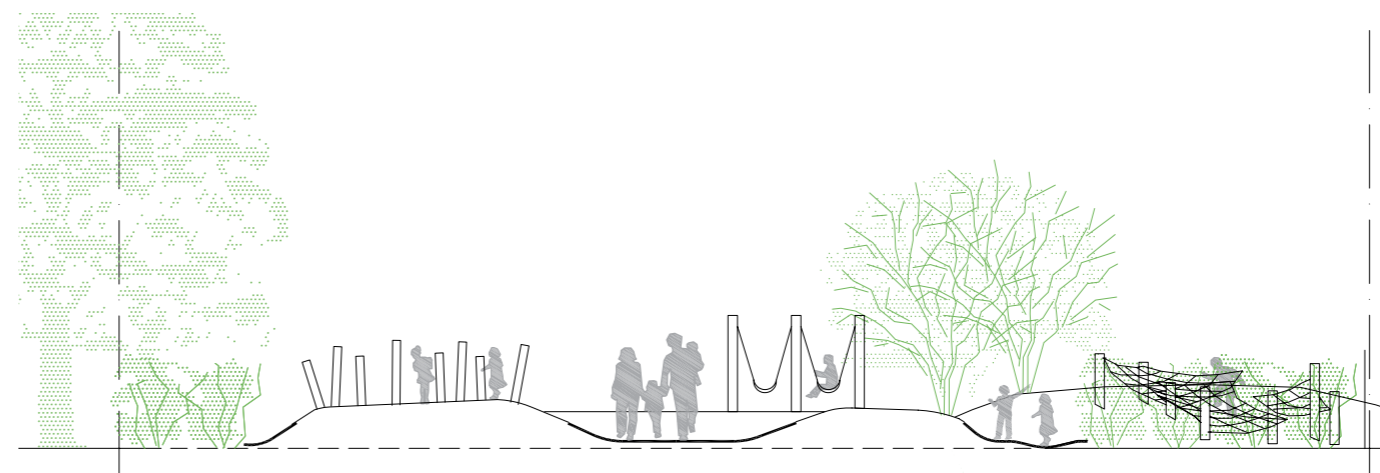
Området sydvest for huset anlægges som en stedspecifik legeplads som via leg og bevægelse formidler stedets særlige natur- og kulturhistorien. I forlængelse af legepladsen bevares dele af boldbanen, så der fortsat kan spilles bold. Tættest på engene foreslås et område til spejdere og andre som vil overnatte i telt eller shelter. Der indrettes bålpladser, opholdssteder og en simpel bygning til opbevaring af bagage mm.

Fra huset til engen anlægges en "tidslinje-sti", som fører de besøgende fra huset til ådalen, men som også fortæller landskabshistorien fra istiden til nutidens ådal. Ved åen foreslås etableringen af en ny kajakbro, som skal gøre det bedre for de sejlede og for den sårbare natur, at stoppe ved Trykkevælde Huset.

Organiseringen og driften af Trykkevælde Huset er ikke beskrevet i denne fase, men det vil være oplagt at udvikle et samarbejde med Martin A. Hansens Forening. Idéskitsen til Trykkevælde Huset er fortsat under udarbejdelse og Strøby Borgerforening bidrager med input til områdets fremtidige funktion og udformning.

Foto af boldbanearealet set fra åen

Principsnit af stedspecifik natur- kulturhistorisk formidlende legeplads

FORMIDLING

Tryggevælde Huset

FORMIDLING

Nye teknologier

Skiltningen omkring Tryggevælde ådal er vigtig og det foreslås at bygge videre på kommunes eksisterende skiltepolitik. Det er vigtigt med oversigtskort og information om stedet ved de regionale parkeringspladser, mens skiltning i selve ådalen bør undgås.

Som supplement til skiltning i landskabet foreslås det, at bruge formidling via mobiltelefoner. Særlig teknologi kan bruges til de nyere smartphones. Ved hjælp af en indbygget gps i smartphones er det muligt at formidle stedbestedt information. Telefonen registrerer selv, hvor man er og ved hjælp af et defineret gps-punkt kan man modtage information, f.eks. i form af foto, lydfil eller filmstrimmel.

Stevns Kommune arbejder på en lignende teknologi i forbindelse med formidlingen af Stevns klint, og erfaringerne derfra kan videreføres til Tryggevælde ådal.

Eksempel på skilt fra Stevns kommune

Der er stor opbakning til bevarelsen og udviklingen af Tryggevælde Ådals natur- og kulturhistoriske værdier. Arbejdet med helhedsplanen har været præget af inspirerende og konstruktive diskussioner, som har samlet folk på tværs af interesser og baggrund.

Opgaven var at finde balancepunktet mellem at benytte og beskytte området. Med dispositionsforslaget er der defineret konkrete delprojekter, der både bevarer og fornyer området.

Der er blevet en større bevidsthed om områdets muligheder og begrænsninger, og det har affødt et fællesskab omkring bevaringen og udviklingen af ådalens særlige kulturlandskab på tværs af kommunen, ejere, brugere og interesseorganisationer.

Arbejdet med ådalen stopper ikke her. Fase 5 beskriver og prioriterer flere delprojektet, som fremadrettet skal realiseres i et samarbejde mellem ejerne, brugere, Stevns kommune og evt. nabokommunerne. Realiseringer er afhængige af økonomi og et forsat lokalt ejerskab og opbakning.

Vandet er som nævnt en afgørende faktor for plejen af Natura2000 arealerne og derved for områdets fremtidige natur, tilgængelighed og anvendelse. Derefter er ejerforholdene og dermed dannelsen af foreningen en afgørende faktor. Med udgangspunkt i en ny struktur kan foreningen udarbejde pilotprojekter og plejeplan for Natura2000 området. En plejeplan har høj prioritet i forhold til bevarelse og beskyttelse af de særlige naturområder. I forlængelse af dannelsen af foreningen og plejeplanen komme tiltag, der kan forbedre offentlighedens adgang og formidlingen af områdets kvaliteter.

Etape 1: projekter som er i gang eller kan igangsættes indenfor et år.
 Etape 2: projekter som kan igangsættes, når etape 1 er afsluttet
 Etape 3: projekter, som ligger længere ude i fremtiden.

DELPROJEKT	ETAPE 1	ETAPE 2	ETAPE 3
1. prioritet			
Dannelse af forening (er)	██████████		
Pilotprojekt (vand og pleje)		██████████	
Plejeplan for Natura2000		██████████	
Vedligehold. eksisterende stier		██████████	
Kort med offent. tilgængelige stier		██████████	
Isætning af kano og kajak		██████████	
Strategi for formidling	██████████		
Tryggevælde Huset	██████████	██████████	██████████
Formidlende legeplads		██████████	
2. prioritet			
Langsgående sti - fortsat.		██████████	██████████
Regionale p-pladser		██████████	██████████
3. prioritet			
Fortsættelse af langsgående sti			██████████
Passage under togbro ved Tingvej			██████████
Bro mellem Li Tårnby og Varpelev			██████████

REALISERING I ETAPER

Etape 1 omhandler:

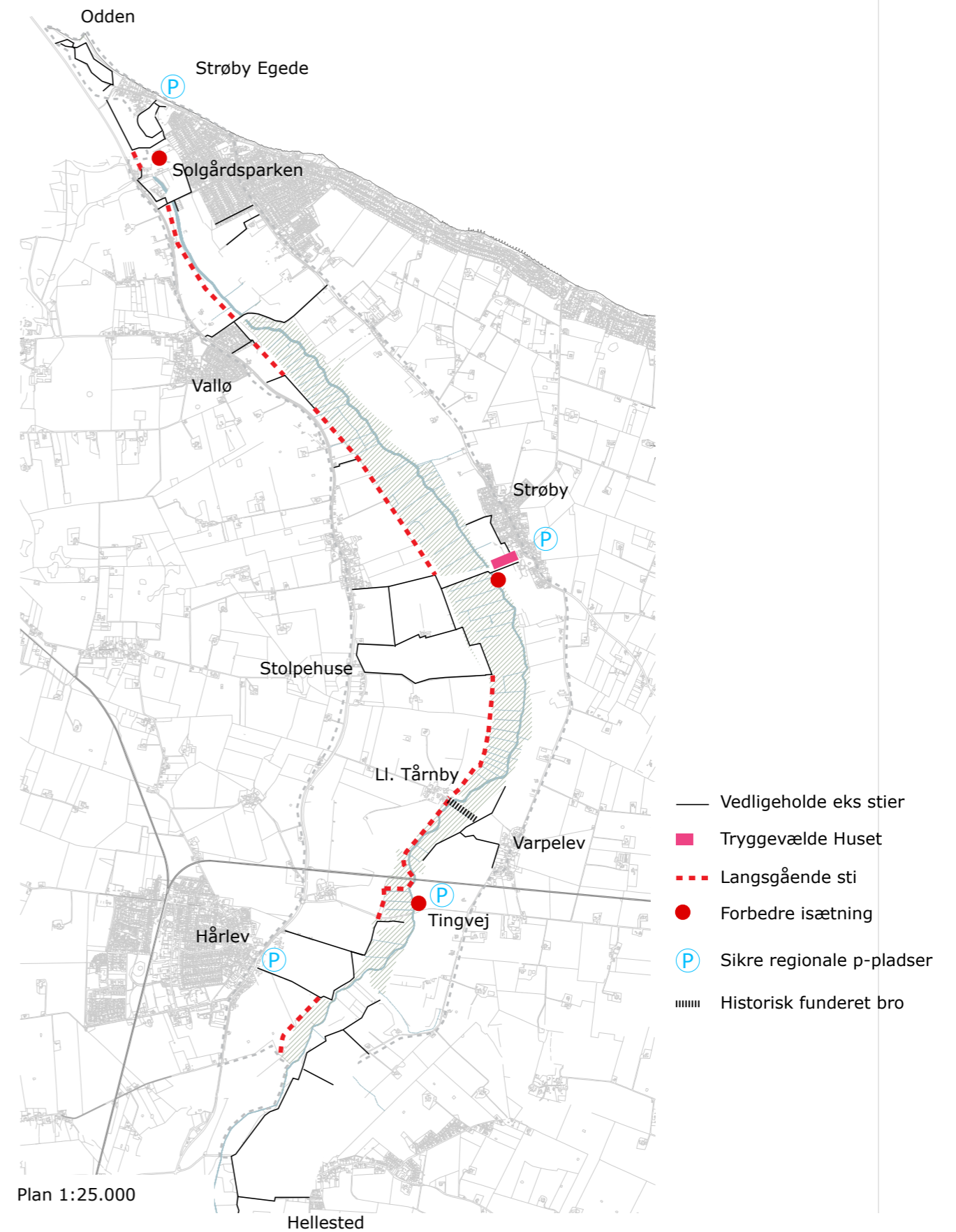
Dannelse af forening (er)
Opstart på pilotprojekt og plejeplan for Natura2000
Plan for vedligeholdelse af eks. stier. (kommunen og ejerne)
Kort med offentlig tilgængelige stier (på kommunes hjemmeside)
Forbedring af forhold for isætning af kano og kajak
Strategi for formidling og strategi
Projektbeskrivelse af Tryggevælde Huset

Etape 2 omhandler

Etablering af nye stier (langsgående natur-kulturhistorisk sti)
Etablering af formidlende legeplads ved Tryggevælde Huset
Etablering af regionale p-pladser

Etape 3 omhandler

Fortsættelse af langsgående sti
Anlæggelse af passage under togbro ved Tingvej
Etablering af historisk funderet bro mellem Lille Tårnby og Varpelev

Fotograf Anne Prytz Schaldemose

